13

tomads warn

1:0-1:1 subox3

- ד (אַלָּה שׁמוֹת בְּנִי יְשׁרָאל הבַּאִים מְצַרְיִמָה אַת יָעָלְב אִישׁ וּבִיתוֹ 1 These are the names of the sons of Israel who came to Egypt with Jacob, each coming with his household:
  - ביהודה: באובן שמעון לוי ויהודה: 2 Reuben, Simeon, Levi, and Judah;
    - יששכר זבולן ובנימן: 3 Issachar, Zebulun, and Benjamin;

    - :דן ונפתלי גד ואשר 4 Dan and Naphtali, Gad and Asher.
- 5 The total number of persons that were of Jacob's נְיָהִי כְלֹינָפָשׁ יֹצִאִי יָרֶדְ־יַעְקֹבְ שַׁבְעִים נָפְשׁ וִיוֹסֶף הַיָּה בִמצֵרִים:
  - issue came to seventy, Joseph being already in Egypt.

  - :נְיָמֶת יוֹפֵף וְכָל־אֶחָיו וְכָל הַהְּוֹר הַהְּוֹא: 6 Joseph died, and all his brothers, and all that generation.
  - 7 וּבְנֶי יִשׂרָאֵל פַרָוּ וַיִשׂרְצֵוּ וַיִּרְבִּוּ וַיַעַצְמוּ בִּמְאָד מְאַד וַתִּמַלָּא הָאָרֶץ אֹתָם:
- But the Israelites were fertile and prolific; they multiplied and increased very greatly, so that the land was filled with them.
  - :יוֹסֵף מֶלֶךְ־חָדָשׁ עַל־מִצְרְיִם אֲשֶׂר לְא־יִדַע אֶת־יוֹסֵף:
    - A new king arose over Egypt who did not know Joseph.

  - אל רב ועצום ממנו: 9 And he said to his people, "Look, the Israelite people are much too numerous for us.
- 10 Let us deal shrewdly with them, so that they may על־שוֹנאַינוּ וִנִלְחַם־בַּנוּ וִעְלָה מִן־הַאָרֵץ:
  - not increase; otherwise in the event of war they may join our enemies in fighting against us and rise from the ground."*
  - מַסְכָנוֹת לְפַרְעֹה אֶת־פַּתִם וְאֶת־רַעַמְסָס:
  - ענתו בסבלתם וּלַבן ערי 3 נְשִׁימוּ עלִיוֹ שֹׁרֵי מַסִים למען ענתו בסבלתם וּלַבן ערי 11 So they set taskmasters over them to oppress them with forced labor; and they built garrison cities* for Pharaoh: Pithom and Raamses.

  - וַכְאֲשֵׁל יְעָנָוּ אֹתוֹ כָן יִרְבֶּה וְכָן יִפְלֵץ וְיָקְצוּ מִפְנֵי בְּנֵי 12 But the more they were oppressed, the more they increased and spread out, so that the [Egyptians] came to dread the Israelites.

    - בפרך: מצרים אַת־בנֵי ישראַל בפרך: 13 The Egyptians ruthlessly imposed upon the Israelites
  - 14 the various labors that they made them perform. בַּשַּׂדָה אַת כַּל־עַבְדָּתְם אַשֵּׂר־עַבְדָוּ בַהֶם בִּפְּרֵךָ:
    - Ruthlessly* they made life bitter for them with harsh labor at mortar and bricks and with all sorts of tasks in the field.

  - 15 The king of Egypt spoke to the Hebrew midwives, one of whom was named Shiphrah and the other Puah,
  - וַהַמַתַן אֹתוֹ וַאָם־בַּת הָוֹא וַחַיָה:
  - אם־בָּן הוּאֹ saying, "When you deliver the Hebrew women, look ניאמר בִּילַדְבָן אַת־הַעברלות וּרְאִיתַן על־הַאָבנְיָם אִם־בָּן הוּאֹ at the birthstool:* if it is a boy, kill him; if it is a girl, let her live."

וַנְאמֵר יִהוָה אֱל־משֵׁה עָתָה תִרְאֵה אֲשֵר אֲעֲשֵׁה לְפַרְעָה כֵי בַיָּד חֲזָקה 1 יִשׂלְחֵם וּבִיָּד חֲזָלְה יִנֶרְשֵׂם מֵאַרְצְוֹ:

Then הוהי said to Moses, "You shall soon see what I will do to Pharaoh: he shall let them go because of a greater might; indeed, because of a greater might he shall drive them from his land."

- of Egypt had told them; they let the boys live. אָר אָר יקאָל יוֹם אָלאָן דּבֶּר אָלִיקן מֶלָך The midwives, fearing God, did not do as the king אָל יִדֶשׁ יַשְאָ
- letting the boys live?" said to them, "Why have you done this thing, So the king of Egypt summoned the midwives and אז ניקרא מֶלֶן־מִצְלָם לְמִנְלָּח נֵאמֶר לָהֶן מַדָּיִּעְ שֶׁרָה
- they have given birth."
- people multiplied and increased greatly. אווא the midwives; and the God dealt well with the midwives; and the

midwives, because they feared God.

Nile, but let every girl live." "Every boy that is born you shall throw into the Then Pharaoh charged all his people, saying, ניגני פּרִעָּה לֶּלֶל־עָּעֶרֶ בָּלְרַדָּבֶּן הַיִּלְנִדָּ הַעָּלֶל

- מאַנגים נשִׁנוֹגיּנוֹ אַע-נוּגְלָנִים:
- בוַזֶּב נֹמִבוֹגִיל אָת-בּיִלְבִים:

- ב Itr Try and "sold households" בי וְיָלוֹי קִי־יָרְאָי הְמִילִּלְהָת אֶת־הַאֱלֹהָיִם וַיְּעָשׁ לָהָם בָּתִיִם

7

- took [into his household as his wife] a woman of אָריבַּרִי־לַנִי נִיקָר אָיִשׁ מִבְּיִּת לַנֵי נִיקָר אָרִשׁ אַרִיבַּתי־לַנִי: A certain member* of the house of Levi went and
- saw how beautiful he was, she hid him for three אוול כי־עוֹב הוא נחצפ and when she יקוֹד בי ווְחָהְר אַלווֹן בי עוֹשָׁי אַ אווֹ כי־עוֹב בוּאַ וָחָצְיפָּוּאָ אַ
- among the reeds by the bank of the Nile. and pitch. She put the child into it and placed it wicker basket for him and caulked it with bitumen א When she could hide him no longer, she got a When she could hide him no longer, she got a soft a
- learn what would befall him. ot, eastence, to herself at a distance, to had his sister stationed herself at a distance, to
- slave girl to fetch it. spied the basket among the reeds and sent her Nile, while her maidens walked along the Nile. She
- must be a Hebrew child." boy crying. She took pity on it and said, "This
- I go and get you a Hebrew nurse to suckle the Shall "Shareoh's daughter, "Shall righter said to Pharaoh's daughter, "Shall "Shall righter", "Shall "Shall" ק

- ּוּבֹוֹפֹּע וֹעַּׁמִּם בַּנִי אַע-נַיְּלֶב וַעַּמָּם בַּסִיּף על־שִׁפָּת הַיִּאָר:
- אָת-הַתַּבְהַ בְּתַּוֹלְ הַסְוּף וַתִּשְׁלָח אָת-אָמַתָּה וַתִּקְחָה:
- a child, a child, a child, a track it was a child, a When she opened it, she saw that it was a child, a
- עַמְלְנְגְּע וְעַגְּלֶּע בְּלֶ אָתַיַנַיִּנְלֶּב:

- Pharaoh: I will not give you any straw. went out and said to the people, "Thus says
- whatever in your work." you can find it; but there shall be no decrease You must go and get the straw yourselves wherever און אָהֶם לְכָּר קּהָרְ מָקְעָבֶן מַאֲשֶׁרְ הִמְצֵאוּ כִּי אֶין נְנָרֶע מַעֲבַרַתָּבֶם
- Egypt to gather stubble for straw. Then the people scattered throughout the land of Then the people scattered throughout the land of أرتها:
- when you had straw." must complete the same work assignment each day as TYLE EAST TÜRER TÜRE
- yesterday or today, as you did before?" complete the prescribed amount of bricks, either beaten. "Why," they were asked, "did you not Pharaoh's taskmasters had set over them, were
- being beaten, when the fault is with your own demand of us: Make bricks! Thus your servants are ארן לאַן אָין נַהָּלְ הַלְבָנָיִים אַמְרֶרָים לָנוּ אָשִׁי וְהַנָּה אַבְּרֶרֶךְ אַלְבָנָיִם אָמִרֶרָים לָנוּ אַשִּׁי וְהַנָּה אַבְרֶרֶךְ אַלְבַנָיִם אָמִרֶרָים לָנוּ אַשִּׁי וְהַנָּה אַבְרֶרֶךְ אַלְבַנְיִם אָמִרְרָים אָמִרְרָים אַבְרֶרֶךְ
- why you say, 'Let us go and sacrifice to 'nin.' πητρις πρίχ και με το και το τρομού το τρομού του Το Ης reblied, "You are shirkers, shirkers! That is
- to you, but you must produce your quota of
- must not reduce your daily quantity of bricks." themselves in trouble because of the order, "You
- his courtiers—putting a sword in their hands to punish you for making us loathsome to Pharaoh and איריביזוֹנָר אַלוּלָי הַלָּאַ הַאָר אַנָעם שַהָּאַע שַהָּאַל הַאָאַ הַאָּאַ בּאַלוּף אָלוּיָל אַלוּיָל אַלוּיַלי אַלייביזוּנָר אַלאַכוּ אַער הַלְאַשָּׁיוּ הַאָאַ אַשָּר הַבְּאַשָּׁיוּ אַתריביזוּנָר אַלוּיליים אָתריביזוּנָר אַלוּיליים אָתריביזוּנָר אַלוּילים אַמריביזוּנָר אַלוּילים אָתריביזוּנָר אַלוּילים אָתריביזוּנָר אַלוּילים אָתריביזוּנָר אַלוּילים אָתריביזוּנָר אַלוּילים אָתריביזוּנָר אַלוּילים אָתריביזוּנָר אַלוּילים אָלוּילים אָתריביזוּנָר אַלוּילים אַלוּילים אָתריביזוּנָר אַלוּילים אַנְיליביל אַנְילים אָלוּילים אָלוּילים אַלוּילים אַלוּילים אַנְיליבים אַנְילים אַלוּילים אַנְיליבים אַנְיליבים אָלוּילים אַלוּילים אָלוּילים אַנְיליבים אָלוּילים אָלוּילים אָלוּילים אָלוּילים אַלוּילים אָלויבים אָלוּילים אָלוּילים אָלוּילים אָלוּילים אָלוּילים אַלוּילים אַלוּילים אַלוּילים אַלוּילים אָלוּילים אַלוּילים אָלוּילים אָלוּים אָלוּילים אָלוּילים אַניים אַינים אָלוּילים אָלוּים אָילים אָילים אָלוּים אָילים אָילים אָילים אָילים אָילים אָילים אָילים אָילים אָלוּים אָילים א Moses and Aaron standing in their path,
- why did You bring harm upon this people? Why did , hay areturned tink of kit (לְמָה זַּוֹה value). בי זְיִשֶּׁב מֹשֶה אֶל־יְהֹוָה וַיִּאמָר אֲדֹלִי לָמָה הֲהַלֹּחָה לָעֶם הַזֶּה לָמָה זָה

- אַגוֹנגּג נִעוֹן עַכִּם עַּבוֹ: 10 so the taskmasters and overseers of the people לילה קיעה ווֹלַ קְשְׁלַרָּ וַלָּאַמְרָ בַּּאַלָּרָ

- מֹנְיֵגֵּ לְאֶ כֹלְּיִנְּיָם עַבְּלְכֹם לְלְכַּןְ כִּעִמֹנִלְ תִּלְתָּם וֹּם-שִּׁמֹנִלְ וֹּם-עַגִּינִם: monw selites, whom או וַיָּכֹּוּ שִׂמְרִי בְּנָנִי יִשְׁרָאֵלֵ אֲשֶּׁרִ־שַׂמוּ עֲלֵהֶם נֹנְשֶׁי פַּרָּעָה לַאמַר
- מִכְּים וְחִמְאַת עַמֶּך:
- ונגעי לכך נקבו להוי אסר Work! Wo straw shall be issued וואלה להוי הוקבו לבים הוקבו לבנים הוקבו הוקבו לבנים הוקבו
- בבריום ביומו: how the overseers of the Israelites found 19 ניראי שמע 19 ניראי שמעלי בני ישראל אתם ברע לאמר לא תורקער מלבניקם
- אָר פּרִים לקהאַקום באַאום מאַת פּרִיקלו: אַר מעשָה דַּאַר באָלוים באַאר בעשָר אַנדיאַנין נִצְּלַים לקהאָקום באַאר פּרַיקלו: אַניים לאַר אָלוי אַנָדָל בַּצְלַים לקהאָקום באַאר פּרַיקלו:
- דֹמֿגנג פּעֹמַע וּדֹמֿגנג מַדֹנְגו לְעַע-עַנֶּב דֹגנַם לְעַנִינִי:

9

- 9 וַתְּאמֵר לָה בַּת־פַרְעָה הֵילִיכִי אֲת־הַיַּלֶד הַזֵּה וְהֵינִקְהוּ לִי וַאֲנִי אֲתַן אַת־שַׂכַרַך וַתַּקָח הַאָשַה הַיֵּלֶד וַתַּנִיקָהוּ:
  - And Pharaoh's daughter said to her, "Take this child and nurse it for me, and I will pay your wages." So the woman took the child and nursed it.
  - משה ותאמר כי מן־המים משיתהו:
  - 10 When the child grew up, she brought him to נְיגִדֶּל הַיְלֶד וַתְבָאָהוֹּ לְבַתְיפַרְעָה וַיִּהִיילָה לְבַן וַתְקְרָא שׁמוֹ Pharaoh's daughter, who made him her son. She named him Moses,* explaining, "I drew him out of the water."
  - וירא איש מצלי מכה איש־עברי מאחיו:
  - ון נְיָהָא בְּסְבַּלֹתְם (יַגָּדֶל מֹשֶׁה וַיָּצָא אַל־אָחְלִיו וַיְרָא בְּסְבַלֹתְם (יְנָדֶל מֹשֶׁה וְיַצָּא אַל־אָחְלִיו וַיְרָא בִּסְבַלתִם Some time after that, when Moses had grown up, he went out to his kinsfolk and witnessed their labors. He saw an Egyptian beating a Hebrew, one of his kinsmen.
    - בחול:
    - 12 He turned this way and that and, seeing no one about, he struck down the Egyptian and hid him in
    - לַרָשַׂע לַמָה תַכֵּה רֵעֶךָ:
    - 13 When he went out the next day, he found two וַיַצֹא בַיִּוֹם הַשַּלִי וָהְנָה שׁנִי־אַנְשִׁים עָבְרִים נָצִּים וַיָּאמֵר Hebrews fighting; so he said to the offender, "Why do you strike your fellow?"
  - 14 He retorted, "Who made you chief and ruler over בי שמף לאיש שר ושפט עלינו הַלְהַרְגַנִי אָתָה אֹמַר באשר הַרָנַת אַת־הַמצַרַי וַיִּירָא משה וַיֹאמַר אַכן נודַע הַדָּבַר:
    - us? Do you mean to kill me as you killed the Egyptian?" Moses was frightened, and thought: Then the matter is known!
- 15 When Pharaoh learned of the matter, he sought to מפני פרעה וישב בארץ־מדיו וישב על־הבאר:
  - kill Moses; but Moses fled from Pharaoh, He arrived* in the land of Midian, and sat down beside a well.
- 16 Now the priest of Midian had seven daughters. They לַהַשַּקות צאן אַבִיהַן:
  - came to draw water, and filled the troughs to water their father's flock;

  - יניבאו וישלן וישק את־צאנם: 17 but shepherds came and drove them off. Moses rose to their defense, and he watered their flock.

  - : וַתְבֿאנָה אֶל־רְעִוּאֵל אֲבִיהָן נִיּֿאמֶר מַהַּוּעָ מַהַרְתָן בָּא הִיְוֹם: 18 When they returned to their father Reuel, he said. "How is it that you have come back so soon today?"
- 19 ותאמרן איש מצרי הצילנו מיד הרעים וגם־דלה דלה לנו וישק אַת־הַצַאן:
  - They answered, "An Egyptian rescued us from the shepherds; he even drew water for us and watered the flock."
- 20 He said to his daughters, "Where is he then? Why
  - did you leave the man? Ask him in to break bread."
  - בתו למשה: ניתן את־צפורה בתו למשה: 21 Moses consented to stay with the man, and he gave
    - Moses his daughter Zipporah as wife. She bore a son whom he named Gershom,* for he
  - 22 ותלַד בַּן וַיִּקרָא אַת־שמוֹ גַרְשׁם כִּי אָמֵר גַּר הַיִּיתִי בּאַרֵץ said, "I have been a stranger in a foreign land."

- :אַשר צוַהוּ
- הוהי שלחוֹ וְאָת כְּל־הָּאָתִת שׁלְחוֹ וְאָת כְּל־הָאָתִת 28 Moses told Aaron about all the things that had committed to him and all the signs about which he had been instructed.

  - :נֻילֶרְ מֹשָוֹה וְאַהֶרֶן וַיַאַסְפֹּוּ אֶת־כָּל־זִקְנְי בְּנָי יִשְׂרְאָל: Then Moses and Aaron went and assembled all the elders of the Israelites.
- 30 וַיָּדֶבַּר אָהַרֹן אַת כַּל־הַהַבַּרִים אֲשַר־הַבַּר יָהוֹה אַל־מֹשַׁה וַיַּעְשׁ הָאֹתת :לְעֵינֶי הָעָם
  - Aaron repeated all the words that הוהי had spoken to Moses, and he performed the signs in the sight of those assembled,
  - 131 ניאָמן הַעם ניִשְמְעוֹ כִּי־פַּלְד יָהוֹה אֶת־בַּנֵי יִשֹׁרַאַל וַכִי רַאַה אֶת־עָנְיָּם וְיִקְדְוּ וַיִּשֹׂתַחֲוְוּ:
- and the assembly was convinced. When they heard that הוהי had taken note of the Israelites and that [God] had seen their plight, they bowed low in homage.

5

- ו אַהָּר אָהָר הוֹהָ אַלְהִי Afterward Moses and Aaron went and said to ישראל שלח את־עמי ויחגו לי במדבר:
  - Pharaoh, "Thus says הוהי, the God of Israel: Let My people go that they may celebrate a festival for Me in the wilderness."
- ויאמר פרעה מי יהוה אשר אשמע בקלו לשלח את־ישראל לא יַלַעתי אַת־יִהוֹה וגָם אַת־יִשׂרָאַל לְא אַשׁלַחַ:

במדבר ונובחה ליהוה אַלהינו פוןיפגענו בדבר או בחבב:

- him and let Israel go? I do not know הוהי, nor will I let Israel go." 1 נַלְאַמְרוּ אֱלֹהֶי הַעְבְרִים נַקְרָא עְלֵינוּ נַלְכָה נָא הֶּרֶךְ שַלֹּשֶׁת יָמִים
  - They answered, "The God of the Hebrews has become manifest to us. Let us go, we pray, a distance of three days into the wilderness to sacrifice to our God הוהי, lest [God] strike us with pestilence or sword."

But Pharaoh said, "Who is הוהי that I should heed

- ויאמר אלהם מלך מצרים למה משה ואהרו תפריעו את־העם ממעשיו לכו לסבלתיכם:
- But the king of Egypt said to them, "Moses and Aaron, why do you distract the people from their tasks? Get to your labors!"
- . בַּיִאמֵר פַּרִעָּה הַן־רַבִּים עַתָּה עָם הָאָרֶץ וְהִשְׂבַתֶּם אֹתָם מַסִבְלֹתְם:
- And Pharaoh continued, "The people of the land are already so numerous,* and you would have them cease from their labors!"*
- ויצו פרעה ביום ההוא את־הנגשים בעם ואת־שטריו לאמר:
  - That same day Pharaoh charged the taskmasters and overseers of the people, saying,
- 7 לא תאספון לתת תבן לעם ללבן הלבנים כתמול שלשם הם ילכו
- "You shall no longer provide the people with straw for making bricks as heretofore; let them go and gather straw for themselves.

But impose upon them the same quota of bricks as

- וְאֶת־מַתְכֹּנֶת הַלְּבֵנִים אֲשֵׂר הֵם עשׁיִם תְמַוֹל שׁלְשׁם תַשִּׁימוּ עַלֵיהֵם לְא תגַרְעוּ מִמַנוּ כִי־נָרְפַים הֶם עַל־כַּן הָם צַעַקִים לֵאמֹר נַלְכַה נִזְבַּחַה
- they have been making heretofore; do not reduce it, for they are shirkers; that is why they cry, 'Let us go and sacrifice to our God!'
- 9 תכבד העבדה על־האַנשים ויַעשוּ־בה ואַל־יִשעוּ בּדברַי־שקר:
- Let heavier work be laid upon those involved;* let them keep at it and not pay attention to deceitful promises."

rose up to God. cried out; and their cry for help from the bondage The Israelites were groaning under the bondage and A long time after that, the king of Egypt died. اربّ בرضت ترتضت ترتض وبُريش جرّل طربي البيارية.

covenant with Abraham and Isaac and Jacob. אָר בִישְׂמָעָ אֱלַרִיִים אֶת־בְּרִילִם אֶת־בִּרִילִם אֶת־בִּרִילִם אֶת־בִּרִילִם אָת־בִּרִילִם אָת־בַּרִילִם אָת־בַּרִילִם אָת־בַּרִילִם בּיִּילִילָם בּיִּילְיבִים אָת־בַּרִילִם אָת־בַּרְילִים בּייִּילְילָם בּייִים אָתְרַבְּיבִּים אָתְרִיבְּילִם אָתְרִים אָּתְרִים אָתְרִים אָתְרִים אָתְרִּים אָתְרִים אָתְרִים אָּתְרִים אָתְרִים אָתְרִים אָתְרִים אָתְרִים אָתְרִים אָּתְרִים אָתְרִים אָתְרִים אָתְרִים אָתְרִים אָּתְרִים אָתְרִים אָלְים הַיִּים אָּים בּינִים אָלְים בּייִּים אָּתְרִים אָּתְרִים אָלְים הַּיִּים אָּיִּים אָּתְרִים אָּתְרִים אָּים בּיים בּייִּם אָלְים בּייִּם אָלְים בּיים בּיבּים בּיים בּיים בּיים בּיים בּיים בּיים בּיים בּיים בּיים בּיבָּים בְּיבִּים בְּיבְּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִים בְּיבִּים בּיבְים בּיבָּים בְּיבִּים בּיבְים בּיבְים בּיבְּים בּיבּים בּיבְּים בּיבְּים בְּיבּים בּיבְּים בְּיבּים בְּיבּים בּיבְּים בּיבְים בּיבְּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִים בְּיבִּים בּיבִּים בְּיבִים בְּיבִּים בּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְיבִּים בְּיבּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּיבִּים בְּי

notice of them. SS נגָרָא אֱלֹרַיִים אֶת־בְּנָיִי יִשְׂרָאֶלִי נִיֶּרָעְ אֶלִייִם: Cod looked upon the Israelites, and God took

דٰלֹג-גֹשֶׂבְאַבְ עוֹגַינַאַדְבַינִ וּגִּוֹאַבוֹנִ וּנִיּאַבְ שַּׁנְאַנִים אַבְ-יַנַאָבְיַנִים

אַּע־יִצְקְׁדָּן וְאָת־יַּעְקְבֹּ

3

the wilderness, and came to Horeb, the mountain of Jethro, the priest of Midian, drove the flock into אוור אווי העלה דוניו להלול הוגין מיון אווי אווי העלה דעה אווי העלה הואין אווי הואין אווי העלה הואין אווי העלה הואין אווי העלה הואין אווי הואין אווי העלה הואין אווי הואין הואין

all aflame, yet the bush was not consumed. fire out of a bush. He gazed, and there was a bush איז appeared to him in a blazing ב הוהי appeared to him in a blazing ב ב נُכוֹא מִלְאַוֹן יְהוֹנָה אֵלֶינ בְּלַבְּתִיאֶשׁ מִתָּוֹן הַפְּנָה וַיִּרָא וְהִנָּה

marvelous sight; why doesn't the bush burn up?"

sandals from your feet, for the place on which you אוקל בוקליך מעל רגליר בי Do not come closer! Remove your אַל־הקרֶב הַלֶּם שַל־נְעֶלֶירָ מֵעֶל רַגָלֶירָ בֵּי הַמִּלְוֹם אֲשֶׂר אַתָּהֹ He answered, "Here I am." God called to him out of the bush: "Moses!"

stand is holy ground!"

the God of Jacob." And Moses hid his face, for he was afraid to look at God. [house]—the God of Abraham, the God of Isaac, and

because of their taskmasters; yes, I am mindful of of My people in Egypt and have heeded their outcry

Amorites, the Perizzites, the Hivites, and the the region of the Canaanites, the Hittites, the spacious land, a land flowing with milk and honey,

moreover, I have seen how the Egyptians oppress

עמִבְלֶּבְ וֹגְּבָא אֵבְ-עַנְר עַאֶּבְעַגִּם עַנִלָּבָע:

עַסְנֶּעְ בַּגֶּג בַּאְתְּ וְעַסְנָּע אַגְנָנוּ אַבָּלְ:

sint) saide to look at this sesoM. צ וַלַאמֶר מֹשֶׂה אַמֶרִה־נָּא וָאֶרָאֶה אָתִּיהַמִּרְאֶה הַנָּדִל הַזְּה מִהָּיעָ

משָלה משָלה וַלָּאמֶר הַנָּנִי:

עומַר עֶלִיו אַרְמַת-קֹרֶשׁ הוִיא:

ניִסְתָּר מִמְּנִי פַּלְּיִו כֵּי יְנִא מִנִיבִּיִּט אָלְ-הַאֶלְנִיִים:

חַּׁׁׁעְּאַנִּי, עִפְּנִּי נְיִּחְּיִו כִּי יָדְעָּאָנִי אָת־מַּבְאָבַיִּו:

زلاطناد زلالاد زلادتود: اينائر الأجازية الأنام الأرد ينترش لاج حذاره باذرلانه النابية الناهرية

מצְלֵים לְחֲצִים אֹתָם:

But he said, "Please, O my lord, make someone else: נִלָּאמֶר בֵּי אֲדֹנִי שִׂלֶח־נָא בִיַּד־תִּשְׂלָח:

and he will be happy to see you. readily. Even now he is setting out to meet you, your brother Aaron the Levite. He, I know, speaks There is. "There is." אַבְּילִן אָתֹילָ הַלָּלֹי יָדֶׂלְתִי אַרַרָן אָתֹילָ הַלָּלֹי יָדֶׂלְתִי הַלָּמֹשֶׁר וַלֹּא אַהַלָן אָתֹילָ הַלָּלֹי יָדֶׂלְתִי יַדְּלְתִי יַדְּלְתִי יַדְּלְתִי יַדְלְתִי יַדְּלְתִי יַדְּלְתִי יַדְּלְתִי יַדְּלְתִי יַדְּלְתִי יַדְּלְתִי יַבְּלִיי יַדְלְתִיי.

speak, and tell both of you what to do mouth—I will be with you and with him as you sin ni spow and put inhe min speak to shall speak to him and put the words in his

shall serve as your spokesman, with you playing the role of God^* to him.

perform the signs."

said to Moses, "Go in peace." Egypt and see how they are faring."* And Jethro said to him, "Let me go back to my kinsfolk in and - אלי־נֶתֶר וֹלְנָלוֹ וֹאָלַכְה לָא וַאָּשֹׁרָבוֹיַ אום Moses went back to his father-in-law Jether and

for all those who sought to kill you are dead." Co back to Egypt, "Go back to Egypt," و الله عنات، 19 أ أُخرجُه بَابَات بهرًا تربُه برات بهراً تربُه برات بهرطأ ع

Moses took the rod of God with him. an ass, and went back to the land of Egypt; and

not let the people go. however, will stiffen his heart so that he will marvels that I have put within your power. I, And Faypt, الإنجازة بهرا تجلاب Moses, "When you return to Egypt, الإنجازة بهراء تجلاب الله Moses, "When you return to Egypt, الإنجازة بهراء بهراء الله @when you return to Egypt, الإنجازة بهراء بهراء الله @when you return to Egypt, الإنجازة بهراء بهراء الله الم

יהוהי Then you shall say to Pharaoh, Thus says ביהוהי Then you shall say to Pharaoh. Thus says יחוֹח: Thre says אל־פָרְעָה כָה אָמָר יְהֹוָה בָנֶי כְבֹרֶי יִשֹׂרָאָל:

worship Me," yet you refuse to let him go. Now I will slay your first-born son."

him and sought to kill him. הליה ניקקי בקלון ניפגשהי אוס inght encampment on the way, או ניקי בקלון ניפגשהי הלה ניבקש המיתור:

"You are truly a bridegroom of blood to me!" foreskin, and touched his legs with it, saying,

bridegroom of blood because of the circumcision."

of God, and he kissed him. wilderness." He went and met him at the mountain Oo to meet Moses in the "Go to meet Moses in the "Go to meet Moses in the

ַ כֹּג-בַבַּב גְבַבַּב בַּוֹנִא וֹלִם בַנַּבַיבוּנִאְ גָּגָא לְעַבֹּאַנְבָ וֹבַאָב וֹמָבָב

וֹמִם-פֹּיהוּ וְהוֹבֵיתִּי אֶתְכֶם אֶת אֲשֶׂר תַּעֲשִׁוּן:

ון אָמִי הַאָּמֶי הַאָּמֶי הַאָּמֶי הַאָּמֶי אוֹל אול אול אול אולי איני אולי איני איני איני אולי איני אולי איני

אַלְ-אַעַוֹּ, אַמְּנִיבַּלְעִאַלְיָם וֹאַנִאַנִי עַמְנִנַם עַיִּיִם נַלָּאַמֶּר יִעְיָנִוּ לְעָמָּנִי לָבִ

אריאשונוי iynrick מomated them on אריאשונוי iyny אריאשונוי iyny אין אין אריאשונוי iyny wees took his wife and sons, mounted them on הַמְבַלְשָּׁים אָת־נִפְשָּׂך:

מצְרָיִם וּיִקְּח מִשְּׁה אָת־מַטָּה הָאֶלְהִים בְּיָרְוֹיִ

יְשַלְּח אֶת־הַעֶּם: אַמְּגַהַמְּעִיּגִי בֹּגַבְנַ וֹלְאַ מַּמְיִעִּם כְפַּנֹּגְ פַּנַלְאַ וֹאֵנִגְ אַנוּגַּל אָנוּגַל וֹלְאַ

עַנֶּדְ אַּעַ.כּוֹנִג בֹּכַנֶּג: אָלַר אַלָּדְ אָתִיבְנִינְ וַתְּמַאָן לְשַׁלְּיוֹ יוּהַנִאן לְשַׁלְיוֹ יוּהַנאן אַבַי אַמָר אַלֶּדְ שַׁלָּדְ שַׁלָּדְי אָתִבְנִינְ וַתְּמַאָן לְשַׁלְּיוֹ יוּהַני אָנִבִי אַנִינִי אַנַלּי אַמָּדְיִי וּהְמַאָן לְשַׁלְּיוֹ יוּהַלְי אַנָּדְי אַנּיבי אַנְאַנִי אַנְייי אַנְייי אַנְייי אַנְייי אַנְייי אָנִיבְיי אָנִיבְיי אָנִיבְיי אַנְייי אַנְייי אַנְייי אָנִיבְיי אָנִיבְיי אָנִיבְיי אַנְייי אָנִיבְיי אַנְייי אַנְייי אָנִיבְיי אָנְיי אָנִיבְיי

אַנויקרה אַתי $\sqrt{1}$ ירול אַנויליר אַנוילר אַנוילר

A" ,bebbs ede ,enols mid tel [boə] medw bnA בו יוֹקר ממנו אַן אָמִלָּה חֲתָן דָמִים לַמּוּלְת:

ניפגשהוו בהר האלהים נישק־לו:

- ממצרים:
- נעתה לכה ואשלחן הוצא את־עמי בני־ישראל (עתה לכה נאשלחן 10 Come, therefore, I will send you to Pharaoh, and you shall free My people, the Israelites, from
- But Moses said to God, "Who am I that I should go וַלָּאמָר מֹשָהֹ אֲלֹרהָטַ מִי אָלַכִי כִּי אַלְּךְ אַלֹּיפְרְעָה וְכִי אוֹצְיא אַת־בּנֵי יִשׂרָאֵל מַמַצַרַיִם:
  - to Pharaoh and free the Israelites from Egypt?"
- בָּהוֹצִיאַךָ אַת־הַעָם מִמִצְרַיִם תַעַבִדוּן אַת־הַאֵלֹהִים עַל הַהַר הַזָּה:
- בוֹיאמֵר כִי־אָהְיָה עִּמַךְ ווֶה־לְּךֵ הָאוֹת כִּי אָנֹכִי שַׁלְחְתְיךָ And [God] said, "I will be with you; that shall be your sign that it was I who sent you. And when you have freed the people from Egypt, you shall worship God at this mountain."
- אליבני ישראל (אמרחי I Moses said to God, "When I come to the Israelites לָהֶם אַלהֵי אָבוֹתִיכִם שלַחָנִי אַלִיכִם וַאַמְרוּ־לִי מַה־שׁמוֹ מַה אמֵר
  - and say to them, 'The God of your fathers' [house] has sent me to you,' and they ask me, 'What is [God's] name?' what shall I say to them?"
- אמר לָבנִי And God said to Moses, "Ehyeh-Asher-Ehyeh,"* נְאמֶר אֱלֹהִיםׁ אֲלִּ־מֹשֶׁה אֲהַיֶּה אֲשֶׁר אָהְיָה וְיֹאמֶר כָּה תֹאמֵר לְבְנֵי ישראל אהיה שלחני אליכם:
  - continuing, "Thus shall you say to the Israelites, 'Ehyeh* sent me to you."
- 15 And God said further to Moses, "Thus shall you ניאמר עוד אַלהִים אַל־משה כה־תאמר אַל־בַנִי יִשְרָאַל יְהוֹּה אַלהִי אַבֹתִיכֶם אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֶי יִצְחָק וַאלֹהֶי יַעֲקֹב שְׁלָחָנִי אֲלִיכֶם זָה־שַּׁמֵי לִעלַם ווָה זָכַרִי לְדֵר הַר:
  - speak to the Israelites: הוהי,* the God of your fathers' [house]—the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Iacob—has sent me to you:This shall be My name forever,This My appellation for all eternity.
- 16 לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אלהם יהוה אלהי אבתיכם נראה אלי אלהי אברהם יצחק ויעקב לאמר פקד פלדתי אתכם וָאַת־הֵעשׂוּי לָכֶם בִּמִצְרִיִם:
  - "Go and assemble the elders of Israel and say to them: הוהי, the God of your fathers' [house]—the God of Abraham, Isaac, and Jacob—has appeared to me and said, 'I have taken note of you and of what is being done to you in Egypt,
- 17 נאמר אעלה אתכם מעני מצרים אל־ארץ הכנעני והחתי והאמרי וָהַפַּרִוֹּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֶל־אֶרֶץ זָבָת חַלָב וּדְבַשֹ:
- and I have declared: I will take you out of the misery of Egypt to the land of the Canaanites, the Hittites, the Amorites, the Perizzites, the Hivites, and the Jebusites, to a land flowing with milk and honey.'
- 18 They will listen to you; then you shall go with שמעו לקלך ובאת אתה ווקני ישראל אל־מלך מצלים ואמרתם אַלִיוֹ יָהוֹהָ אַלֹהֵי הַעבַרְיִים נִקְרָה עלֵינוּ וַעַתָּה נַלְכָה־נַּא הַרָדֵ שלשת ימים במדבר ונזבחה ליהוה אלהינו:
  - the elders of Israel to the king of Egypt and you shall say to him, הוהי, the God of the Hebrews. became manifest to us. Now therefore, let us go a distance of three days into the wilderness to sacrifice to our God 'הוהי'.

  - 19 Yet I know that the king of Egypt will let you go אַני יַדְעתִי כֿי לָא־יָתוְ אַתְכֶּם מַלְךָ מַצְרִים לְהַלְּךָ וַלָּא בְּיָד only because of a greater might.
- אעשה אידידי והכיתי את־מצלים בכל נפלאתי אשר אעשה 20 So I will stretch out My hand and smite Egypt with בַּקרְבַּוֹ וְאַחֲרֵי־כֵן יְשַׂלָּח אֶתְכֶם:
  - various wonders which I will work upon them; after that he shall let you go.
- א תַלְכוּן לָא מַלְכוּן לָא תַלְכוּן לְא תַלְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִילְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִילְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִלְיבוּן לְא תִּלְיבוּן לְא תִּיּבוּן לְא תִּיּבוּן לְא תִּיּבוּן לְא תִּיּבוּן לְא תִּיּבוּן לְיא תִילְיבוּןן לְא תִילְיבוּן לְא תִּיּבוּןן לְא תִּיּיבוּן לְא תִּיּבוּן לְיא תִּיּבוּן לְיּא תִילְיבוּןן לְיא תִּיבוּןן לְיא תִּיּבוּןן לְיא תִיבּין תְּיִייִין לְיא תִּלְיבוּןן לְיא תִּיּבְיִין לְּא תִיבְיִין יִיּיִין מִילְייןן לְיא תִּיּבְיִייִין מִיּיִייִייִין מִיּיִייִין מִיּיִייִי this people, so that when you go, you will not go away empty-handed.

22 ושאַלָּה אָשָׁה מִשֹּׁכֵנִתָּה וּמגַּרָת בֵּיתֹה כִּלִי־כֵסֵף וּכִלִי זָהַב ושמלת ושמתם על־בניכם ועל־בנתיכם ונצלתם את־מצרים:

Each woman shall borrow from her neighbor and the lodger in her house objects of silver and gold, and clothing, and you shall put these on your sons and daughters, thus stripping the Egyptians."

4

- שמעוּ בּקלי כִּי But Moses spoke up and said, "What if they do not יאמרו לא־נראה אליך יהוה:
  - believe me and do not listen to me, but say: הוהי did not appear to you?"
  - 2 וַיָּאמֶר אֵלֶיו יְהֹוָה)מזה( ]מַה־זֶה[בְיָדֶךָ וַיְאמֶר מַטֶה:
- said to him, "What is that in your hand?" And he replied, "A rod."
- 3 וַיֹּאמֵר הַשַּלִיכָהוּ אַרְצָה וַיַשַּלְכָהוּ אַרְצָה וַיִהיַ לְנַחָשׁ וַיַּנַס משֵה
  - [God] said, "Cast it on the ground." He cast it on the ground and it became a snake; and Moses recoiled from it.
  - ויָאמר יָהוָה אַל־משה שלַח יָדַלְ וַאֲחוֹ בּזָנְבוֹ וַיִשׁלְח יָדוֹ 4 ויחזק בו ויהי למטה בכפו:
- Then הוהי said to Moses, "Put out your hand and grasp it by the tail"—he put out his hand and seized it, and it became a rod in his hand—
- 5 למען יאַמינו כי־נראָה אַלַיד יְהוָה אַלהַי אַבתַם אַלהַי אַברהם אַלהַי יִצְתַק וַאלֹהֵי יַעַקֹב:
- "that they may believe that הוהי, the God of their ancestors, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob, did appear to you."
  - 6 וַיּאמֵר יִהוֹה לו עוד הָבֵא־נָא יָדְרָ בַּחֵילְךָ וַיָּבֵא יָדִוֹ בַּחֵיקוֹ וַיִּוֹצֵאָה וָהְנָה יָדִוֹ מִצֹרַעֶת כַּשׁלֵג:
- said to him further, "Put your hand into your bosom." He put his hand into his bosom; and when he took it out, his hand was encrusted with snowy
  - 7 ניאמר השב ידר אל חיקר נישב ידו אל חיקו ניוצאה מחיקו וָהְנָה־שַׁבָה כַּבְשַׂרְוֹ:
- And [God] said, "Put your hand back into your bosom."—He put his hand back into his bosom; and when he took it out of his bosom, there it was again like the rest of his body.-
- וָהָאֵמִינוּ לָךָ וִלָּא יִשְׂמִעוּ לִקְלֹ הָאָת הַרָאשַׁוֹן וְהָאֵמִינוּ לַקל הַאַת הַאַחַרוֹן:
  - "And if they do not believe you or pay heed to the first sign, they will believe the second.
- 9 נהיַה אָם־לָּא יַאֲמִינוּ גַּם לְשׁנֵּי הָאתוֹת הָאַלָּה וַלָּא יִשְׁמִעוּן לְקְלַךְ ולקחת ממימי היאר ושפכת היבשה והיו המים אשר תקח מן־הַיָּאֹר וָהַיִּוּ לְדָם בַּיַבְּשֵׁת:
- And if they are not convinced by both these signs and still do not heed you, take some water from the Nile and pour it on the dry ground, and it—the water that you take from the Nile-will turn to blood on the dry ground."
- נָם מִשֹּלִשׂם נַם מֵאָז דַבֶּרָךָ אֶל־עַבְדַּךָ כִי כְבַד־פָה וּכְבַד לְשׁוֹן
- שני אולי, בי אָרני לא איש הַבְּרִים אָנכי גָם מַתְמוֹל But Moses said to הוה, "Please, O my lord, I have never been a man of words, either in times past or now that You have spoken to Your servant: I am slow of speech and slow of tongue."
- 11 וַיאמר יָהוֹה אַלִיו מֵי שָׁם פַה לָאַדָם אוֹ מִי־יַשׁוּם אַלֶּם אָוֹ חֵרֶשׁ אָוֹ פקח או עור הלא אנכי יהוה:
- And הוהי said to him, "Who gives humans speech? Who makes them dumb or deaf, seeing or blind? Is it not I, הוהי?
  - רתַבְבֵּר: אַשֶּׁר תְּדַבַּר: Now go, and I will be with you as you speak and will instruct you what to say."